

**CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ**

București, Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, et. 2, tel/fax. +40-21-3126578, e-mail: cncd@cncd.org.ro

**HOTĂRÂREA NR. 613
din 13.11.2008**

Dosar nr.: nr. 505/2008 și dosar nr. 613/2008

Petiția nr.: nr. 9265 din data 03.07.2008 și 11053 din data 22.08.2008

Petent: A A , deputat al Uniunii Democratice a Tătarilor Turco-Musulmani din România, I A

Reclamat: Cotidianul „ACUM” – Tulcea, C D , Redactor Șef

Obiect: atingerea demnității pe bază de etnie, prin articole de presă publicate de reclamat

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I.1. Numele, domiciliul sau reședința petenților

I.1.1. A A , deputat, reprezentant al Uniunii Democratice a Tătarilor Turco-Musulmani din România cu sediul în

I.1.2. I A cu domiciliul în

I.2. Numele, domiciliul sau reședința reclamatului

I.2.1. Cotidianul „ACUM” – Tulcea, prin reprezentant, redactor șef C D , cu sediul în Tulcea str. Grigore Antipa, nr. 10, județul Tulcea.

II. Obiectul sesizării

2.1. Petenții solicită constatarea existenței unei situații de discriminare pe bază de apartenență etnică, prin publicarea unui articol de presa la adresa domnului I A

III. Descrierea presupusei fapte de discriminare

3.1. Petenții arată că în data de 16.06.2008, în cotidianul ACUM” din Tulcea, a apărut pe prima pagină, cu majuscule, sub semnătura reclamatului, redactor șef, articolul intitulat „Lui I... i s-a urcat la cap” și în continuare la pagina 3 a aceluiași cotidian, subtitlul „Turcul – mai tare ca H...?”.

3.2. În acest sens, petenții consideră că articolul are o vădită tentă calomnioasă și discriminatorie, prin care se aduce atingere dreptului la demnitate a persoanelor aparținând comunității turce și domnului I... A...

IV. Procedura de citare

4.1. Urmare sesizărilor înregistrate sub nr. 9265 din 03.07.2008 și nr. 11053 din 22.08.2008, Colegiul Director a solicitat punctul de vedere al Cotidianului „Acum” și dlui. C... D..., Redactor Șef.

4.2. Prin adresele înregistrate cu nr. 9478 din 09.07.2008 și nr. 11920 din 15.09.2009 au fost comunicate petițiile și solicitate punctele de vedere în speță.

4.3. Prin adresele înregistrate cu nr. 10588 din 08.08.2008 și nr. 12576 din 29.09.2008, Cotidianul „Acum” prin redactor șef a comunicat punctul de vedere în raport cu petiția formulată.

4.4. În temeiul art. 20, alin.4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

4.5. În dosarul nr. 505/2008, prin adresa cu nr. 11595 din 09.09.2008 și nr. 11596 din 09.09.2008 părțile au fost citate pentru termenul stabilit la data de 23.09.2008. În dosarul nr. 613/2008, prin adresa cu nr. 12785 din 02.10.2008 a fost citat petentul, I... A... Prin adresa nr. 12786 din 02.10.2008 a fost citat Cotidianul „ACUM” de Tulcea, prin reprezentant. Părțile au fost citate pentru termenul stabilit de Consiliu, la data de 14.10.2008.

4.6. La termen s-a prezentat petentul, care și-a susținut petiția astfel cum a fost formulată și a depus înscrisuri, articol de presă și plângere penală formulată împotriva reclamatului. Prin adresa cu nr. 13532 din 22.10.2008 petentul a depus note scrise.

4.7. În ședința de deliberări a Colegiului director din data de 13.11.2008, dosarul nr. 613/2008 a fost conexasat la dosarul nr. 505/2008, potrivit art. 66 alin.2 din Procedura Internă de Soluționare a Petițiilor și Sesizărilor, publicată în M.Of. nr. 348 din 6 mai 2008

V. Susținerile părților

Susținerile petenților

5.1.1. Dl. A... A..., deputat din partea Uniunii Democratice a Tătarilor Turco-Musulmani din România arată că a primit sesizări din partea unor cetățeni

români de etnie turcă cu privire la articolul publicat de reclamat. În acest sens, se consideră că afirmațiile făcute la adresa apartenenței etnice a unui cetățean român sunt neloiale, nejustificate și implicit discriminatorii.

5.1.2. Dl. I A arată că în numărul din data de 16.06.2008 al Cotidianului „ACUM” -Tulcea a apărut articolul intitulat „Lui I i s-a urcat la cap” și în continuare la pagina 3 a aceluiași cotidian subtitlul „Turcul – mai tare ca H ?”. În opinia sa, articolul are o vădită tentă calomnioasă și discriminatorie, în ceea ce îl privește în „calitate” de turc și director al Direcției de Întreținere și Administrare Patrimoniu din cadrul Consiliului Local Tulcea.

5.1.3. Petentul precizează că articolul nu poate să aibă ca scop o vendetă politică devreme ce nu este membru al unui partid politic, cât intenția de a-l discredita în fața conașionalilor săi. În textul articolului apare apelativul de “turcul” fără ghilimelele de rigoare, recomandări de a lua rudotel – medicament administrat în cazul bolilor psihice – trimeri la concediul prelungit la un sanatoriu. De asemenea, se afirmă că acesta împarte parcări „ca pașa prin lobodă”, deși nu are în atribuțiuni acest lucru.

5.1.4. Petentul arată că în conținutul articolului se publică o scrisoare a unui cetățean care se pretinde a fi vecin de scară cu acesta, având inițialele C.C. Însă acest vecin nu există în realitate, dar i se pun în sarcină o serie de afirmații calomnioase, calificative și întrebări retorice de genul: „nu poate fi înlocuit turcul cu un român harnic și capabil...”...?

5.1.6. În acest sens, redactorul șef trebuia să verifice identitatea și existența acestui vecin, or acest lucru nefiind făcut, redactorul șef și autorul articolului își asumă riscul și paternitatea afirmațiilor discriminatorii.

5.1.7. Petentul precizează că acest articol apare pe fondul existenței unei iritări în rândul comunității locale legat de inițiativa ambasadei Republicii Turcia la București de a amplasa pe domeniul public bustul reformatorului Turciei moderne Mustafa Kemal Atatürk în localitățile cu populație semnificativă turcească (Constanța, Tulcea, Medgidia), în contextul în care Primăria Tulcea a aprobat amplasarea bustului.

Sușinerile Cotidianului „ACUM” -Tulcea, prin Redactor Șef C

D

5.2.1. Prin punctele de vedere formulate în scris se arată că în șapoul materialului încriminat, cuvântul turcul este scris între ghilimele și nu pentru a atrage atenția asupra etniei din care face parte domnul I A , ci pur și simplu pentru că aceasta este porecla sub care este cunoscut personajul respectiv din cadrul Primăriei Tulcea.

5.2.2. Probabil că, așa cum se obișnuiește la Tulcea și probabil în toată lumea, dacă domnul director ar fi fost de etnie lipovean, ar fi fost poreclit “lipoveanul”, așa cum obișnuim aici în Tulcea să ne apelăm, fără niciun substrat etnic sau rasial și asta deoarece toți avem foarte mulți prieteni din absolut toate etniile și așa ne diferențiem, de exemplu, la meciurile de fotbal, Tulcea fiind cunoscută ca o zonă în care toate etniile au trăit întotdeauna într-o colaborare și înțelegere perfectă.

5.2.3. Reclamatul susține că nu a realizat nicodată faptul că el sau părinții săi o jigneau pe bunica prin apelativul grecoaică, ea fiind de etnie greacă sau pe bunicul cu apelativul bulgarul, el fiind născut în Bulgaria.

5.2.4. Cu privire la apelativele adresate în scrisoarea încastrată în articolul din ziar acestea îi aparțin autorului acestuia și afirmațiile respective fac obiectul unui dosar de cercetare penală aflat în posesia Poliției Tulcea.

5.2.5. De asemenea, domnul C D consideră că afirmațiile din memoriu sunt puerile și induse, încercându-se deturnarea atenției de la o problemă administrativă spre un fals conflict etnic.

VI. Motivele de fapt și de drept

6.1. **În fapt**, față de obiectul petiției dedus soluționării (vezi infra parag. 3.1. - 3.2. raportat la 5.1.1. - 5.1.7.) Colegiul Director ia act că acesta vizează afirmațiile publicate în ziarul „Acum”-cotidian de informație și atitudine, din data de 16.06.2008, prin articolul intitulat „Lui I i s-a urcat la cap!”, postat pe prima și a treia pagină a cotidianului, cu subtitlul „Turcul” – mai tare ca H ?!”

6.2. **În drept**, Colegiul Director reține că în cazul de față ne raportăm la libertatea de exprimare și corelativ la dreptul de a nu fi supus discriminării. Dreptul de a nu fi supus discriminării constituie unul dintre drepturile fundamentale într-o societate democratică, dreptul la egalitate constituind un drept cu aplicare imediată și nu progresivă având în vedere că discriminarea în sine este un afront adus demnității umane. Tratamentul discriminatoriu are de cele mai multe ori ca scop sau ca efect umilirea, degradarea sau interferența cu demnitatea persoanei discriminate, în mod particular, dacă acest tratament se manifestă în public. Tratând pe cineva mai puțin favorabil datorită unor criterii inerente sugerează în primul rând dispreț sau lipsă de respect față de personalitatea sa.

6.3. Pe de altă parte, dreptul la libertatea de exprimare este garantat în Constituția României, care prevede în art. 30 alin. (1) și (6) că “(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile. Însa libertatea de exprimare, din perspectiva alin.1 al art. 30 trebuie coroborată cu alin.2 din art. 30 care prevede în mod expres că „(2) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.”

6.4. În aceeași argumentație trebuie subliniat faptul că Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice - ratificat de România la 9.XII.1974 – prevede în art. 19 paragraful 3. că “exercitarea drepturilor prevăzute la paragraful 2 al prezentului articol (dreptul la libertatea de exprimare) comportă îndatoriri și răspunderi speciale. În consecință, ea poate fi supusă anumitor limitări care trebuie însă stabilite în mod expres prin lege și care sunt necesare: a) respectării drepturilor sau reputației altora; b) apărării securității naționale, ordinii publice, sănătății sau moralității publice”. Astfel, se poate concluziona faptul că dreptul la

liberă exprimare nu este un drept absolut și că exercitarea lui trebuie realizată în anumite condiții, de altfel stabilite în considerarea și pentru protejarea demințării persoanei.

6.5. În cadrul sistemului instituțional regional de protecție a drepturilor omului, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, ratificată de România prin Legea nr. 30 din 18 mai 1994, prevede în Art.10 că: "orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare" însă precizează în mod expres limitele acestui drept în aliniatul 2 al aceluiași articol: "exercitarea acestor libertăți, (n.n. libertatea de exprimare, de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru ... protecția reputației sau a drepturilor altora."

6.6. Într-o formulă sintetică, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis că **numai prin respectarea „îndatoririlor și responsabilităților” ce-i revin, presa își îndeplinește funcția esențială într-o societate democratică**, fără a depăși anumite limite, mai ales în privința reputației și drepturilor altor persoane, având misiunea de a comunica informații de interes public, în înțelesul dat acestei noțiuni în jurisprudența sa. (vezi CEDH, 6 februarie 2001, Tammers c. Estonia, Recueil 2001-I, para.62, Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Comentariu pe articole, Vol.I Drepturi și Libertăți, Ed. All Beck, 2005)

6.7. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudența sa subsecventă în materie, că "**libertatea de exprimare, garantată de art.10 parag.1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile primordiale ale progresului societății și împlinirilor personale. Subiect al paragrafului 2 al Articolului 10, Libertatea de expresie include „nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență (de opinia publică) ori considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.”** (CEDO, între altele, Lingens vs. Austria, Oberschlick vs. Austria, Sunday Times vs. U.K., Observer și Guardian vs. U.K., Castells vs. Spania, Thorgeirson vs. Islanda, Jersild vs. Danemarca, Goodwin vs. U.K., De Haes și Gijels vs. Belgia, Dalban vs. România).

6.8. În acest sens, "Presa joacă un rol esențial într-o societate democratică. Deși nu trebuie să depășească, între alte limite, și pe aceea a protecției reputației altora, **este de datoria presei să transmită informații și idei cu privire la toate chestiunile de interes public.** (CEDO, 26 noiembrie 2001, cauza Observer și Guardian vs. United Kingdom, parag.59, cauza Bladet Tromso and Stensaas v. Norway, parag.59, 24 iunie 2004, cauza Von Hannover vs. Germany, parag.58). Obligației presei de a transmite astfel de informații și idei i se adaugă dreptul publicului de a le primi. Dacă nu ar fi așa, presa nu ar putea să-și îndeplinească rolul său vital de 'câine de pază public'. (CEDO, între

altele, cauza Thorgeirson vs. Islanda, cauza Bladet Tromso and Stensaas vs. Norway, cauza Dichand and others v. Austria, cauza Prisma Press v. France).

6.9. Subiectul de interes public a fost definit în jurisprudența de contencios european drept orice „**chestiune care afectează viața comunității**” (CEDO, cauza Lingens vs. Austria). Interesul public nu se rezumă la chestiunile politice, ci le include și pe cele sociale sau de alt gen care privesc comunitatea. „Nu există nici un precedent juridic pentru a distinge... între discuția politică și discuția asupra altor subiecte de interes public” (Decizia CEDO, cauza Thorgeirson vs. Islanda). „...A lipsi publicul de informații asupra funcționării serviciilor publice înseamnă a ignora un drept fundamental într-o democrație.” (Decizia CEDO, cauza Observer și Guardian vs. Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord).

6.10. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fundamentat necesitatea protejării libertății de exprimare în primul rând pe valoarea pe care acesta o reprezintă ca mijloc pentru a asigura buna funcționare a unei societăți democratice. De aici decurge poziția privilegiată acordată liberei discutări a chestiunilor de interes general, și în particular libertății presei, atunci când aceasta intră în conflict cu alte valori pe care statul le poate în mod legitim apăra. În acest sens, atunci când este pusă în discuție libertatea discursului „politic” înțeles în sensul cel mai larg, marja de apreciere a autorităților este foarte redusă.

6.11. În reținerea acestei marje de apreciere a autorităților cu privire la libertatea de exprimare sunt luate în considerare și elemente legate de calitatea specifică pe care o poate avea autorul discursului (ziarist, politician membru al opoziției, funcționar public etc) sau persoana lezată (politician, funcționar public, magistrat, persoană privată etc.) precum și mijlocul prin care a fost difuzat mesajul (presa scrisă, televiziune, radio etc.). Astfel în cazul autorului, care este ziarist sau politician membru al opoziției și care își exprimă ideile și opiniile cu privire la aspecte politice, politicieni, funcționari publici etc, marja de apreciere este restrânsă iar protecția libertății de exprimare este maximă. În cazul autorului, funcționar public sau persoană privată care își exprimă opinia sau ideile cu privire la aspecte ce privesc o altă persoană privată, marja de apreciere este întinsă și protecția libertății de exprimare este restrânsă.

6.12. Raportându-ne la aspectele care fac obiectul petiției deduse soluționării, Colegiul Director constată că acestea vizează conținutul unui articol redat într-un cotidian de informație și atitudine, „Acum”, publicat în 16.06.2008, în opinia petentului, aducând atingeri dreptului la demnitate personală, pe considerentul apartenenței etnice, în speță la etnia turcă. Astfel, sub aspectul individualizării și al conținutului articolului, reținem că pe prima pagină a cotidianului este publicată poza petentului alăturat titlului „Lui I s-a urcat la cap!” cu trimitere la text în pagina 3. Pe conținutul întregii pagini se reține articolul ce cuprinde ca subtitlu textul: „Turcul” – mai tare ca H ?!”, articol semnat de dl. C D

6.13. Pornind de la premisa unei comparații „... oamenii care știu...că Iliescu nu va mai fi niciodată președinte, dar, din fericire, nici Geoană” autorul face o conexiune implicită cu subiectul ce urmează a fi discutat, respectiv administrarea și întreținerea patrimoniului public. În acest context, autorul

îndreaptă atenția către petent precizând „Dar e bine să știe cât de tare este iubit directorul Direcției Înterținere și Administrare a Patrimoniului din cadrul Primăriei Tulcea-domnul A. I. Un domn care, dacă ar fi să ne luăm după ultimele trei reclamații, cam are halucinații și vede peste tot doar rudotel, dușuri reci și cam umblă cu „sula-n gură”! Poate de atâta muncă, turcul are nevoie de un concediu prelungit, undeva la un sanatoriu la munte, plimbări lungi și liniștite, ca să nu mai țipe pe la bieții tulceni, care parcă au ajuns să ceară din averea personală a directorului I. Culmea, nici măcar cu vecinii nu se are bine, mai ales de când a început să împartă parcări ca vodă, sau mă rog, ca pașa prin lobodă”.

Colegiul director observă că în completarea acestui articol este publicată scrisoarea unei persoane cu numele C.C. adresată redactorului șef al ziarului, în speță reclamatului. Această persoană precizează că locuiește la scara vecină cu petentul, și relatează o discuție avută cu petentul pe care îl numește „samsar al orașului Tulcea”. Adresându-se redactorului șef, în scrisoarea publicată în speță se precizează: „Domnule redactor șef, pe acest turc I. îl cunoaște tot orașul ca pe un om rău și puturos, care nu a făcut nimic în Tulcea, decât afaceri și hoții și îmi pun întrebarea și îl întreb pe domnul primar H. : nu poate fi înlocuit cu un român harnic și capabil să rezolve problemele tulcenilor, căci acest director I. este o rușine pentru municipiul Tulcea, umblând tot timpul în stare de ebrietate și amenințând vecinii și locuitorii orașului Tulcea”.

6.14. Față de aceste aspecte, Colegiul director reține conținutul articolului analizat și constată că publicația reclamată respectiv autorul, prin articolul imputat, critică activitatea unui funcționar public și modul de relaționare al acestuia cu anumite persoane. În raport cu aceste constatări, Colegiul Director consideră că ne situăm în câmpul liberei discutări a chestiunilor de interes general, care vizează activități cu caracter public privind modul în care se exercită activități publice de interes pentru comunitatea locală. Astfel cum a statuat și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, interesul general nu se rezumă la chestiunile politice, ci le include și pe cele sociale sau de alt gen care privesc comunitatea. (Decizia CEDO în cauza Thorgeirson vs. Islanda). (vezi în acest sens infra parag. 6.8., 6.9.)

6.15. Colegiul Director trebuie deci să țină seama de un element deosebit de important: rolul esențial jucat de presă într-o societate democratică. Dacă presa nu trebuie să depășească anumite limite, îndeosebi în ceea ce privește reputația și drepturile celorlalți, precum și necesitatea de a împiedica divulgarea unor informații confidențiale, sarcina sa este totuși comunicarea, cu respectarea datoriilor și responsabilităților proprii, a informațiilor și ideilor referitoare la orice problemă de interes general. (Vezi Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea în cauza Dalban împotriva României, cauza Cumpănă și Mazăre împotriva României, cauza Sabou și Pircălab împotriva României și altele). Mai mult, Colegiul Director este conștient de faptul că libertatea în domeniul presei scrise include, de asemenea, și recurgerea la o anumită doză de exagerare, chiar de provocare prin prezentarea unor idei sau opinii care ofensează, șochează sau deranjează. (vezi în acest sens infra parag. 6.7.) În cauze asemănătoare celei de față, marja de apreciere a autorităților naționale se circumscrie interesului unei

societăți democratice de a permite presei să își joace rolul indispensabil de "câine de pază" și să își exercite aptitudinea de a da informații cu privire la problemele de interes general (Vezi Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea în cauza Tromso și Stensaas împotriva Norvegiei, parag. 59). Este inadmisibil ca un ziarist să nu poată formula judecăți critice de valoare decât sub condiția demonstrării veridicității (Vezi Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Lingens împotriva Austriei din 8 iulie 1986, seria A nr. 103, pag. 28, alin. 46).

6.16. Colegiul Director reține că opinia autorului reiterată în articol este coroborată cu opinii ale unor terțe persoane, însă nu se poate face abstracție de faptul că pornind de la această ipoteză, opinia din articol își fundamentează propriile justificări pe argumente care lasă loc de interpretare, situându-se la limita dintre interferența libertății de exprimare și a dreptului la demnitate umană a unor persoane. Evident, subiect al paragrafului 2 al Articolului 10 din Convenția Europeană, libertatea de expresie include „nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență (de opinia publică) ori considerate inofensive, dar și pe acelea care ofensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.” (vezi infra parag.6.7.).

6.17. Analizând articolul imputat, Colegiul observă că atât titlul articolului cât și conținutul acestuia fac trimitere explicită la apartenența etnică a petentului. Astfel, sintagma „turcul” este folosită atât în subtitlu („Turcul” mai tare ca Hogeș?!), cât și în text (Poate de atâtă muncă, turcul are nevoie de un concediu...) Această trimitere la apartenența etnică poate fi reținută inclusiv în încheierea articolului prin fraza „...a început să împartă parcări ca vodă, sau mă rog, ca pașa prin lobodă”. Din acest punct de vedere, Colegiul observă că în opinia reclamatului sintagma „turcul” este scrisă între ghilimele și nu pentru a atrage atenția asupra etniei din care face parte domnul I A , ci pur și simplu pentru că aceasta este porecla sub care este cunoscut personajul respectiv” (vezi infra parag. 5.2.1.) Astfel, dacă domnul director ar fi fost de etnie lipovean, ar fi fost poreclit „lipoveanul”, așa cum se obișnuiește în Tulcea, fără niciun substrat etnic sau rasial (vezi infra parag. 5.2.2.) În acest sens, reclamatul arată că nu a realizat nicodată faptul că el sau părinții săi o jigneau pe bunica prin apelativul grecoaică, ea fiind de etnie greacă sau pe bunic cu apelativul bulgarul, el fiind născut în Bulgaria. (vezi infra parag. 5.2.3.)

6.18. Referindu-se la afirmații care pot face obiectul unor plângeri deduse soluționării, astfel cum Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a statuat în jurisprudența sa, este necesară constatarea existenței/inexistenței afirmațiilor precum și examinarea întregului complex de împrejurări în care cuvintele au fost rostite. Utilizarea unor sintagme precum „țigan/țigani”, „rom/romi”, „homosexuali”, „sidos” „cioară/ciori”, etc., referitoare la anumite categorii de persoane trebuie analizate contextual raportate la întreg, având în vedere modul și locul în care au fost făcute, motivul, declarațiile, articolele, publicațiile, titlul articolelor cât și conținutul acestora, punctele de vedere ale celor care le-au scris sau prezentat, modul și contextul în care au fost făcute precum și impactul, efectul acestora. (vezi în acest sens Hotărârea nr. 212 din

02.09.2005 privind folosirea expresiilor „homosexual”, Hotărârea nr.323 din 28.11.2005, privind afirmații de genul „romi expulzati din statele civilizate, din cauza infracțiunilor comise. Ei ne fac de râs...”, Hotărârea nr.9 din 17.01.2006 privind folosirea expresiilor „țigani”, Hotărârea nr. 165 din 06.06.2006 privind afirmații la adresa minorității maghiare, Hotărârea nr.251 din 07.06.2006 privind afirmații de genul „cioară” etc.). Or, în speță, Colegiul director este de opinie că utilizarea expresiei „turc”, per se, nu poate fi privită ca discriminatorie. Din acest punct de vedere, trebuie analizat întreg contextul în care este folosită sintagma, scopul cât și efectul creat. Colegiul nu poate primi susținerea reclamatului în sensul că utilizarea cuvântului turc nu are nici o legătură cu etnia petentului, fiind doar un apelativ, de vreme ce notorietatea apartenenței etnice a petentului este lipsită de orice echivoc. În plus, contextul în care este scris articolul este fără îndoială în raport de cauzalitate cu etnia petentului, de vreme ce coroborarea pe care o face autorul, în susținerea opiniilor exprimate în articol, este strâns legată de etnie. Or, însuși reclamatul arată că apelative de tip „lipovean”, „grec”, „bulgar” sunt legate de etnie, deoarece derivă din această apartenență. („dacă domnul director ar fi fost de etnie lipovean, ar fi fost poreclit „lipoveanul”, „...bunica prin apelativul grecoaică, ea fiind de etnie greacă sau pe bunic cu apelativul bulgarul, el fiind născut în Bulgaria”)

6.19. Dincolo de premisele liberei discutări a modului în care petentul își exercită funcția în interes public și modul de relaționare cu publicul, Colegiul este de opinie că argumentele indisolubil legate de apartenența etnică prin trimiterea în cadrul articolului la surse terțiere de natură a întări opiniile exprimate în articol, fără o disociere clară în acest sens, determină incidența prevederilor art. 2 alin.5 din O.G. nr. 137/2000, republicată.

6.20. În opinia Colegiului director, apartenența etnică a unei persoane nu poate fi privită ca relevantă în legătură directă cu modul în care o persoană își exercită o anumită funcție sau atribuție, de vreme ce între competență respectiv incompetența și apartenența etnică nu poate exista un raport de cauzalitate. Trimiterea la apartenența etnică nu este în mod absolut relevantă prin subtitlul articolului, cât întărită în contextul acestuia și în special prin alăturarea unei terțe surse (scrisoarea unei persoane anonime), ceea ce aparent obiectivează argumentul prezentat în articol. Astfel, ideea că petentul „cam are halucinații” și „cam umbla cu sula-n gură” respectiv că „turcul are nevoie de un concediu prelungit, undeva la un sanatoriu la munte, plimbări lungi și liniste”, „că nici măcar cu vecinii nu se are bine...de când a început să împartă parcări....ca pașa prin lobodă” este privită în coroborare cu reacția unor persoane exprimată de un cititor al ziarului, vecin al petentului, care se adresează reclamatului: „pe acest turc lusuf îl cunoaște tot orașul ca pe un om rău și puturos, care nu a făcut nimic în Tulcea, decât afaceri și hoții și îmi pun întrebarea și îl întreb pe domnul primar Hogeia: nu poate fi înlocuit cu un român harnic și capabil să rezolve problemele tulcenilor, căci acest director lusuf este o rușine pentru municipiul Tulcea, umblând tot timpul în stare de ebrietate și amenințând vecinii și locuitorii orașului Tulcea”

6.21. Or, este lipsit de echivoc că între petent și apartenența sa etnică se face o legătură directă prin însăși afirmația „pe acest turc lusuf” care,

maidegrabă vine să întărească opinia autorului articolului prin argumentele subsecvente. Astfel, afirmațiile „pe acest turc l... îl cunoaște tot orașul ca pe un om rău și puturos, care nu a făcut nimic în Tulcea, decât afaceri și hoții” sunt plasate într-un raport de comparație cu o persoană generică dar care are o altă apartenență și care per a contrario manifestă calități de natură a rezolva problemele tulcenilor, spre deosebire de petent. În acest context, se lansează întrebarea: „nu poate fi înlocuit cu un român harnic și capabil să rezolve problemele tulcenilor, căci acest...l... este o rușine..., umblând tot timpul în stare de ebrietate și amenințând vecinii și locuitorii ...” Din acest punct de vedere, coroborând aspectele reținute mai sus, Colegiul Director se raportează la prevederile art. 2 alin. 5 din O.G. nr.137/2000, cu modificările și completările ulterioare, republicată. Potrivit art. 2 alin.5 “Constituie hărțuire și se sancționează contravențional orice comportament pe criteriu de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată, vârstă, handicap, statut de refugiat ori azilant sau orice alt criteriu care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv”.

6.22. Hărțuirea reprezintă o formă de discriminare, introdusă de legiuitorul român în procesul de transpunere a prevederilor Directivei Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L180 din 19 iulie 2000, și prevederile Directivei Consiliului 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament, în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă, publicată în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene (JOCE) nr. L303 din 2 decembrie 2000.

6.23. În acest sens, reținem că în materia legislației nediscriminare, astfel cum este transpus aquis-ul communautaire, pentru a ne găsi în situația unei fapte de hărțuire este necesară întrunirea cumulativă a elementelor constitutive acesteia. Astfel, fapta de victimizare se circumstanțiază într-un comportament care poate îmbraca diferite forme. Formularea textului cuprinde sintagma „orice comportament”. Sintagma „orice comportament” denotă intenția legiuitorului de a cuprinde o arie largă de comportamente, și nu una restrictivă, ceea ce permite reținerea unor calificări diferite în practică, și care pot să varieze de la caz la caz, circumscrise sub forma unor afirmații exprimate prin cuvinte, verbal sau în scris, gesturi, acte sau fapte etc.

6.24. Mobilul sau cauza comportamentului este detereminat de un criteriu interent, care este în mod expres prevăzut de legiuitor, într-o listă neexhaustivă, având în vedere că textul de lege prezintă într-o enumerare cu caracter determinat criteriul de „rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenența la o categorie defavorizată, vârstă, handicap, statut de refugiat ori azilant”. Caracterul neexhaustiv este dat de însăși sintagma „sau orice alt criteriu” alăturată criteriilor exprese. Sintagma „sau orice alt criteriu”, practic oferă posibilitatea reținerii oricărui alt element nespecificat de lege, dar care este materializat ca fapt determinant în săvârșirea formei de discriminare denumită ca hărțuire.

6.25. Manifestarea comportamentului pe baza oricăruia dintre criteriile prevăzute de lege „duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv”. Acest element constitutiv al hărțuirii, permite reținerea acelor comportamente care, chiar dacă nu au fost săvârșite cu intenție, produc efectul de realizare al unui cadru definit ca „intimidant, ostil, degradant ori ofensiv”. Acest aspect este cu atât mai evident cu cât însăși Directiva Consiliului 2000/43/CE privind aplicarea principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de origine rasială sau etnică, definește hărțuirea în art. 2 alin.3 ca „un comportament nedorit pe bază de etnie sau rasă care are ca scop sau ca efect violarea demnității unei persoane și crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensiv.”

6.26. Includerea hărțuirii ca formă de discriminare în aquis-ul comunitaire și transpunerea acestuia în legislația națională este extrem de importantă. Discriminarea nu se manifestă per se, doar sub forma unor prevederi normative sau practici, dar și sub forma comportamentelor care crează un impact asupra mediului în general, variind de la violența fizică la remarci sau afirmații cu caracter rasist, până la ostracizare generală. Această formă de discriminare aduce atingere demnității sub aspect psihic și emoțional persoanelor aparținând unei minorități sau alteia. (vezi „A comparison between the EU Racial Equality Directive and the Starting Line” in I.Chopin and J.Niessen, *The Starting line and the Incorporation of the Racial Equality Directive into National Laws of the EU Member States and Accession States*, 2001, pag. 26, 27.)

6.27. Analizând aceste aspecte contextual, raportate la întreg, având în vedere circumstanțele petiției deduse soluționării, articolul publicat și punctele de vedere ale celor implicați depuse la dosarul cauzei, Colegiul Director este de opinie că în speță se poate reține circumstanțierea unui comportament manifestat prin publicarea articolului „Lui I i s-a urcat la cap! „Turcul”-mai tare ca H ?!” semnat de C D , pe baza criteriului apartenenței etnice, ce poate fi reținut sub incidența art. 2 alin.5 din O.G. nr. 137.2000, republicată.

6.28. În determinarea cadrului „intimidant, ostil, degradant ori ofensiv”, Colegiul Director se raportează la analiza Curții Europene a Drepturilor Omului care a făcut distincția între tratamente degradante, inumane ori tortură. Astfel, Curtea Europeană a statuat cu valare de principiu în cauza Irlanda c/Royaume-Uni, că un tratament aplicat unei persoane va fi calificat ca „degradant” atunci când crează acesteia sentimente de teamă, de neliniște și de inferioritate, de natură a o umili, a o înjosi și, eventual, de a-i înfrânge astfel rezistența fizică și morală. (Vezi CEDH, 16 decembrie 1999, V. c/Royaume-Uni, Recueil 1999-IX, para.71.) Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat că pentru a califica un tratament ca „degradant” în sensul art.3, va trebui să examineze dacă scopul aplicării lui este umilirea sau înjosirea victimei și dacă, prin efectele produse, a fost sau nu atinsă personalitatea acestuia în mod incompatibil cu dispozițiile acestui text. Din acest punct de vedere, caracterul public al tratamentului poate constitui un element pertinent. În același timp, trebuie avut în vedere că absența publicității nu împiedică, în mod necesar, ca un tratament să rămână degradant; „este suficient ca victima să apară umilită în proprii ei ochi” chiar dacă situația incriminată nu este cunoscută și de alte persoane. (Vezi CEDH, 16 decembrie

1997, Rannen c/Finalnde, Recueil 1997-VIII, para.55; CEDH, 25 aprilie 1978, Tyrer c/Royaume Uni, para.33.)

6.29. Or, raportat la elementele particulare ale cauzei deduse soluționării, din probele analizate la dosar, este evident că afirmațiile în speță au avut ca efect umilirea petentului, din perspectiva propriilor ochi, acesta simțindu-se lezat. În plus, nu doar petentul s-a simțit lezat cât și alte persoane aparținând minorității turce, care s-au adresat reprezentanților Uniunii Democrate a Tătarilor Turco-Musulmani din România. Contextul scrisorii redată în articol, subiectul și maniera de prezentare a petentului în raport cu apartenența sa etnică comparativ cu persoane de altă apartenență etnică în privința cărora se prezumă calități și un comportament acceptat de comunitate, reprezintă criterii obiective care pot fi reținute în determinarea, sub aspectul efectului creat, a unui cadru cel puțin ostil ori ofensiv, în sensul art. 2 alin.5 din O.G. nr. 137/2000, republicată, față de petent.

6.30. Colegiul director, din analiza întregului text al articolului, sub aspectul metodelor expunerii, observă că autorul acestuia nu se disociază în nicio formă în raport cu afirmațiile făcute de persoana cu numele C.C. a cărei scrisoare a fost publicată alăturat articolului. Or, astfel cum a statuat și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, disocierea ziaristului în prezentarea unor opinii sau idei rasiste, este de natură a justifica protecția libertății sale de exprimare și de transmitere a unor informații, nu și în ceea ce privește conținutul sau autorii ideilor sau opiniilor rasiste. (vezi decizia Curții Europene în cazul Jersild v. Danemarca, în cazul Glimmerveen și Hagenbeek v. Olanda, în cazul Kunen v. Germania etc)

6.31. Trebuie precizat că raportat la dreptul de a nu fi supus discriminării, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat că „o importanță specială trebuie acordată discriminării rasiale, și că în mod public a diferenția un grup de persoane sub aspectul tratamentului bazat pe rasă, poate constitui, în anumite circumstanțe, o formă specială de afront adusă demnității umane”. Astfel, „tratamentul diferențiat aplicat unui grup de persoane datorită rasei poate fi capabil a constitui tratament degradant în circumstanțe în care tratamentul diferențiat pe baza altor criterii, precum limba, nu ar pune astfel de probleme”. (Comis. EDH, cauza Asiaticilor Est Africani v. Marea Britanie, no.4403/70, 14.12.1973, în același sens vezi cauza Cipru v. Turcia, (2002) 35 EHRR 30, para. 308-310, cauza Moldovan și alții v. Romania, decizia nr. 2, 12 iulie 2005)

Opinie separată a membrilor în Colegiul Director, Corina Comșa și Ionita Gheorghe

Consideram că faptele prezentate nu constituie fapte de discriminare deoarece jurnalistul are dreptul la libertate de exprimare ca orice alt cetățean. Limita libertății de exprimare se întinde până acolo unde aduce atingere unui alt drept, fie dreptul la demnitate personală, fie altul. Prin conținutul său, articolul nu instigă la ură rasială sau națională. Jurnalistul prezintă informații despre o persoană de naționalitate turcă, fără a preciza cu exactitate sursele folosite. De

altfel, nici nu este obligat să le prezinte în articol sau în ziar, optând totuși să ofere un extras din acestea.

Practica jurnalistică a autorului nu este un abuz în exercițiul libertății de exprimare pentru că nu prejudiciază demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine. Jurnalistul doar își asumă rolul de informare a opiniei publice, iar dacă articolul său a lezat imaginea unor persoane sau comunități, aceștia/acestea pot formula un drept la replică. Având în vedere specificul domeniului din care face parte articolul, apreciez că modalitatea de îndreptare a situației create este utilizarea dreptului la replică.

Jurnalistul își asumă rolul de informare și formare a opiniei publice, emițând niște păreri asupra subiectului.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului arată că "libertatea de exprimare, garantată de art.10 parag.1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din cerințele prioritare ale progresului societății și împlinirilor personale. Sub rezerva pragrafului 2 al art.10, ea acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului de deschidere fără de care nu există, o societate democratică. (Hotărârea Curții Europene în cauza Oberschlick vs. Austria, para. 57).

De asemenea, este de reținut și aspectul referitor la explicația prezentată în preambulul articolului, conform căreia „țurcul” este porecla petentului, motiv pentru care utilizarea acesteia nu are consecințe discriminatorii față de etnia personajului. Opinia cetățeanului, redactată în pagina ziarului, nu este de natură a aduce atingere demnității comunității turce pentru că se referă la un individ cunoscut cu vicii. Opțiunea semnatarului pentru un român, nu este una generică ci este condiționată de anumite valori pe care și acesta trebuie să le aibe, ceea ce nu exclude existența în „rândul comunității românilor” a unor persoane cu vicii precum cele ale persoanei criticate.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu majoritate de voturi** (6 pentru, 2 împotrivă) ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate constituie acte de discriminare conform art. 2 alin.5, din Ordonanța de Guvern nr.137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată;

2. Sancționarea ziarului „Acum”, prin redactor șef C. D , cu avertisment, potrivit art.2 alin.5 și art. 26 alin.1 din Ordonanța de Guvern nr.137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

3. Clasarea dosarului;
4. Se va răspunde părților în sensul celor hotărâte;
5. O copie a hotărârii se va transmite dlui. A A deputat,
reprezentant al Uniunii Democrate a Tătarilor Turco-Musulmani din România cu
sediul în ; dlui. I
A cu domiciliul în

6. O copie a hotărârii se va transmite Cotidianului „ACUM” –Tulcea, prin
reprezentant, redactor șef, C D cu sediul în Tulcea str. Grigore
Antipa, nr. 10, județul Tulcea.

VII. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VIII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ,
potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de
discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului
administrativ.**

Membrii Colegiului Director prezenți la ședință

ASZTALOS Csaba Ferenc – Președinte

COMȘA Corina Nicoleta – Vicepreședinte

GERGELY Dezideriu – Membru

HALLER Istvan – Membru

IONIȚĂ GHEORGHE – Membru

PANFILE Anamaria – Membru

TRUINEA Roxana Paula – Membru

VASILE Ana Monica - Membru

Data redactării 02.12.2008

Red. G.D., Tehnored. A.P., 4 exemp.

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

